

Szabó Noémi

GONDOLATTÉR ÉS MÚLTMENTÉS

Gáll Ádámnak az elmúlt öt év festői terméséből válogató, *Memento* című kiállítása nem az aktuális ötvenhatos évfordulóra emlékeztet. Elvont képeinek emlékezetkonceptiója szerint a múlt hordozására a jelennek és a jövőnek van szüksége, főleg azért, hogy saját lényünk és az általunk létrehozott dolgok elmúlása végre ne legyen tabutéma, merjünk elgondolkodni a lét értelmén és végességén. Hedonista korunk nem szívesen szembesül a pusztulás és a megsemmisülés elkerülhetetlenségével. Az enyészet kérdéskörének ez a metafizikus megközelítése vált Gáll Ádám közelmúltban készült festményeinek alapvető témájává. Lírai eszközökkel, finom festőiséggel, a konkrétságot kerülve, a titokzatosság atmoszférájába burkolva tárja elénk a szétporladás kalligráfiáját.

A festék-ecset-vászon klasszikus felhasználása helyett egyszerre több hordozót szintetizál: festmény-reliefként, képszoborként vagy síkplasztikaként értelmezhetőek az informeltől és a foltfestészettől eredeztethető munkái. A farost- vagy furnérlemezsre vastagon, reliefként felvitt kőporból, papírmasszából, homokból, perlitből és porfestékből álló massa megtartja önmaga anyagszerűségét, és nem lép az imitáció szolgálatába. A „lüktető anyag szépségében” architekturális struktúrák, omladozó vakolatok, a természet által erodált, pusztuló falak ismerhetőek fel, tehát a felhasznált anyag tökéletes összhangban van a megjelenített témával. A festészet eszköztárának redukciójával és a figurativitás elutasításával eltűnik a látszat és az imitáció, csupán a gazdag fakturális hatások és a legegyszerűbb geometriai formák adják a kompozíciót.

A drasztikus magassági-mélységi viszonyok, a finom – bár sötét tónusú – kolorisztikus átmenetek, monokrómba hajló színhatások miatt óhatatlanul különböző tárgyakat, személyeket, szinte történeteket „látunk bele” a felületbe. Arc, téglafal, kéznyom csak a sejtelem szintjén bontakozik ki, helyet engedve a szabad asszociációnak. Ennek a „gondolatjátészótérnek” azonban mégis szigorú keretet ad valami; ezek pedig az egyszerűségükben is súlyos, filozófiai konklúziókat megtestesítő képcímek. A *Holt tér*, a *Tájvakolat III.* elsősorban az ember belső lelki valóságára utaló fogalmak, ennek megfelelően leképezésük kevesebb konkrétumot tartalmaz, mint a *Módosulások* és az *Okozat* című képek, amelyeken a konstruktívabb jelleg, a téglalap és az önmagába visszaforduló kör alakzat erős szerkezeti elemként dominál. Más képeken kifejezetten organikus eredetű részletek bukkannak fel: a *Reliktum* és a *Mart* című képreliefek őskövételek, öreg falon menedéket talált zuzmótelepekre emlékeztetnek. A munkák egy harmadik csoportjánál az ember által épített, de már pusztulásnak induló fal, vakolat (*Falmemento I.* és *Törésvonal*) a központi téma. A tárlat egyik legmegrendítőbb munkáján konkrét tárgy is felsejlik; a

Megkettőzött magánvaló szüette deszkakoporsója arra figyelmeztet, hogy csak egyvalami örökkévaló: az enyészet.

A keletkezés–pusztulás, a létrehozás–megszüntetés fogalomköreiben mozognak ezen alkotások, akár konkrétan a roncsolással és építéssel megalkotott festményeket, akár a művek tágabb jelentésrétegeit vizsgáljuk. Nincsen valós idejük és terük, sem narratívájuk. Érzékekkel nehezen felfogható kérdésekkel foglalkoznak, a dolgok végső értelmével. Festészeti gondolatesszenciák.

(Élet és Irodalom L. évfolyam 2006., 45. szám)